

دیدن افقهای دور و واسطه در آینده پژوهی ضروری است

رئیس آموزشکده عالی روش شناسی علوم انسانی در پاریس در کارگاه آینده پژوهی مرکز مطالعات فرهنگی شهر تهران گفت: آینده پژوه باید افقهای دور و افق های واسطه را در روند آینده پژوهی در نظر بگیرد...

رئیس آموزشکده عالی روش شناسی علوم انسانی در پاریس در کارگاه آینده پژوهی مرکز مطالعات فرهنگی شهر تهران گفت: آینده پژوه باید افقهای دور و افق های واسطه را در روند آینده پژوهی در نظر بگیرد، زیرا ممکن است سناریوها به جایی برسند که کنار گذاشته شوند و یا سناریوهای جدید نوشته شود بنابراین نیاز به افق های متوسط داریم.

به گزارش خبرنگار مهر، کارگاه «آینده پژوهی مطالعات فرهنگی در شهر» که به همت مرکز مطالعات فرهنگی شهر تهران و همکاری پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری درحال برگزاری است. جاسه چهرم این کارگاه با استادی دکتر محمود دلفانی صبح امروز سه شنبه 28 مردادماه در فرهنگسرای اندیشه ادامه یافت.

دکتر محمود دلفانی در این کارگاه درباره آینده پژوهی در روند تصمیم سازی راهبردی گفت: این جلسه درباره دفترچه آینده پژوهی صحبت می کنم. دفترچه می تواند یک تکه کاغذ باشد یا یک دفترچه حامل سناریوهای متعدد. سناریوی خوب در آینده پژوهی باید تداوم سیر و راهش را از نقطه "الف" که نقطه مطلوب است یا نیست و می خواهید به نقطه "ب" نقطه مطلوبتر یا مطلوب برسید، داشته باشد.

وی افزود: سناریوها باید قابل فهم برای مدیران باشد. باید راه را برای مدیران مشخص کند. برای مثال بگوییم اگر از این راه بروید به اینجا می رسید و احتمالات مختلف را پیش رویشان بگذارید برای اینکه تصمیم گیری ها دقیقتر بشود. باید به قطعیت رسید، نه اینکه از احتمالی به احتمال دیگر برسیم. در حوزه علوم انسانی چارچوب دارید از چارچوب خودتان نمی خواهید جلوتر بیایید. آینده پژوهی هم از چارچوب ها جلوتر نمی آید. دفترچه آینده پژوهی ما اینطور است که یک مسئله یا مشکل را انتخاب می کنیم و سه مرحله واکنش، پیش کنش و کنش انگیز در افق داریم.

دلفانی تصریح کرد: کنش انگیزی یعنی وارد مرحله دستکاری در آینده پژوهی می شویم. یعنی صبر نمی کنیم که آینده بیاید بلکه خودمان سریع وارد آینده می شویم. مثالی می زنم، در آتش سوزی، واکنش شما خاموش کردن آتش است. پیش کنش شما یعنی پیش افتادن هر چیزی که یک چیزی را جلو بیاندازد یا به سمت هر نوع پیشگیری برود. برداشتن کپسولهای آتش خاموش کن پیش کنش شماست. کنش انگیزی یعنی شما یک تغییری را ایجاد می کنید؛ تحریک ایجاد می کنید در این مثال کنش انگیزی قرار داد بستن با یک شرکت اطفاء حریق قبل از آتش سوزی است.

وی افزود: نکته دیگر در سناریو مشاهده است. بهترین سناریویی که در این چارچوب می توانید بیابید این است که هر سه مرحله اتفاق بیافتد. معمولاً مشاهده در روند و راه، گزینشی و انتخابی است. معمولاً چیزی را که دوست داریم و می خواهیم می بینیم ولی در اینجا باید چیزهایی ببینیم که افراد از کنار آن می گذرند. بعضی از ناهنجاری ها از زیادی تکرارشدنشان برای ما هنجار شده اند ولی برای آینده پژوه نباید عادی شوند اگر عادی شوند تبدیل به پیش پذیرفته ها می شوند.

دلفانی تصریح کرد: تصور آینده دیگر خودش تغییر در زمان حال است یعنی هر آینده ای را بخواهید برای خودتان در نظر بگیرید خواه ناخواه وارد سیستم زمان حالتان می شوید. باید به این سه ضلعی توجه کرد پیش کنش یا پیش افتادن در اتفاق هاست. در ضلع کنش وارد استراتژی می شویم. ضلع دیگرش تناسب و تدبیر است که وارد مدیریت می شود.

وی گفت: وقتی می خواهید سناریو بنویسید یا تصویری در آینده داشته باشیم هر کدام از اینها می توانند تأثیر متقابل روی هم بگذارند. اینجاست که آن سناریو هایی که گفتیم در خلأ نمی مانند یا به سمت مدیر می رود و برنامه ریزی می شود و یا وارد سیستم برنامه ریزی راهبردی می شود زیرا برنامه ریزی راهبردی کوتاه مدت نیست امکان دارد 5 یا 10 ساله باشد.

وی در ادامه سخنانش گفت: سناریوهای گرایش گرایانه و سناریوی شرایط جدید داریم. سناریوهای گرایش گرایانه را زیاد توصیه نمی کنم. سناریوهای شرایط جدید به متغیرهای کلیدی و نشانه های ضعیف و تحول تقسیم می شوند. متغیرها المان های نا پایدار هستند که کلاً در مسیر روند یک پدیده یا روند کار ما را تند، کند یا متوقف می کنند. نشانه های ضعیف خودشان را پنهان می کنند که باید آینده پژوه آنها را ببیند. نشانه های قوی هم آن است که زیاد دیده می شوند و تو ذوق می زنند.

رئیس آموزشکده عالی روش شناسی علوم انسانی در پاریس یادآور شد: یکی از ویژگی های دفترچه آینده پژوهی این است که هر چیزی که به ذهنتان آمد حتی اگر ارزش داوری داشته باشد همه را بنویسید. مثلاً شما بعد از مدت طولانی دوستی با کسی از یکی از کارهای او غافلگیر می شود این دلیل آن است که نشانه های ضعیف را ندیده بودید.

دلفانی با بیان اینکه در سناریوی گرایش گرایانه گذشته بسیار مهم است. بیشتر مواقع گذشته، یک گذشته نوستالژیک است، گذشته ای نیست که روی آن آنالیز کرده باشیم. گفت: باید افقهای دور و افق های واسطه را در روند آینده پژوهی در نظر بگیریم. سناریوها ممکن است به جایی برسند که کنار گذاشته شوند و یا سناریوهای جدید نوشته شود بنابراین نیاز به افق های واسطه داریم.